

מתוך דברי שר המלחמה המצרי אל הכוחות המזוינים המצריים והסוריים (קהיר, 11.10.1973)

חיילינו הגיבורים!

אתם — שמבצעים את המשימות הקרביות הנעלות ביותר והתפקידים הנעלים ביותר כדי להשיב למצרים את כבודה ותפארתה. אם המבצעים הכבירים, שהתגשמו עד כה בשדה הקרב משקפים צעד גדול ביותר בדרך הניצחון — הרי שאנו מאמינים, כי התקדמותכם להשלים שחרור האדמה תמשך באותה העוצמה, היכולת והאכזריות. אתם תוסיפו לנצחונותיכם היומיומיים ביבשה, בים ובאוויר דברים שיגרמו לאויב כי יתחרט חרטה גדולה על שלא נענה לנסיונות הרבים לפתרון המשבר בדרכי שלום.

חיילינו הגיבורים!

העולם כולו צפה ביכולתכם הצבאית ובגבורתכם אשר עוררה התפעלות והערכה בקרב כל אזרחי ועמי העולם שוחרי השלום. זנקו, חיילינו הגיבורים, כדי להשלים את משימתכם לשחרר כל שעל אדמה שחיללו רגלי אויבינו, יהיו המאמצים והקרבנות אשר יהיו ותאריך תקופת המערכה ככל שתאריך. הגשימו את תקוות מצרים והאומה הערבית ודעו כי אינכם לבדכם במערכה והכל רוצים להלחם לצדכם משום שנצחונותיכם במערכה זו ישימו קץ לתכנית האימפריאליסטית המכוונת כלפי כל עמי האיזור. היו בטוחים כי לכל טיפת דם שתישפך בשטח המערכה יקדם זרם של דם אויבינו ואויבי אלה. אלה — אשר הבטיח את הניצחון למאמינים — יביא לנו את הניצחון.

„נסיון לתיאור המצב“, הטור השבועי של חסנין הייכל (11.10.1973)

עדיין מוקדם לספר את מה שהתרחש, לסקור את העובדות ולנתחן ולהסיק מסקנות שתהיינה להן השלכות על מה שצפוי.

הזמן מספיק בקושי לפרשנות מהירה, לביטוי רגשי, או לצילום מהיר של פרק אחד מהתנועה הנמשכת והזורמת כמפל מים.

אף-על-פי-כן, מן הראוי לנסות להגיע אל צילום מגובש של המצב הכללי, כולו, במסגרת מותרת לנו לפי שיקולי הסודיות והביטחון ושיקולים אחרים.

מזדקרות לפני שלוש שאלות מוגדרות, המתייחסות לאתמול, להיום ולמחר, ולדעתך, זוהי האפשרות היחידה כיום, שכן הדיון במה שלפני אתמול הינו איבוד זמן ברגעים אלה, כשם שהדיון במה שלאחרי מחר הוא הרפתקה מיותרת עם הבלתי נודע.

השאלות הן:

1. מה הגשמנו, למעשה, עד עתה?

2. מה עלינו לעשות עכשיו?

3. אשר למחר — כיצד נוכל לנצלו לטובתנו?

אשר לשאלה הראשונה — התשובה היא כדלקמן:

א. הגשמנו את „ההחלטה“ לקבל את האתגר ו„ההחלטה“ כאן היא שם נרדף מדויק למשמעות „הרצון“.

מצב הלא-שלום ולא-מלחמה התאריך הרבה מהדרוש לכל עם הרוצה לשמור על חיוניות מאבקו, אך ההחלטה לא היתה קלה, ובייחוד שהנסיבות האופפות את העשייה הלאומית במצרים —

וייתכן שבשאר ארצות-העולם המתפתחות — מטילות את האחריות להחלטה על שכמו של אדם אחד. כלומר, ביחס לסאדאת היתה ההחלטה גורלית, ובה בעת היה עליו לקבלה לבדו.

ייתכן שמזכותו ומחובתו של סאדאת היה לשמוע ולדון, אך, בסופו של דבר, הוא נדרש להיות לבדו המות, הלב והמצפון; ולאחר מכן להגיע להחלטה ולשאת מבחינה היסטורית באחריותה.

אני נזכר בשיחה עם סאדאת שהתקיימה בערבו של יום ששי, 21 בספטמבר 1973, בגוואטרט „ברג' אלערב“, הצופה אל הים...

הוא ישב מולי בשקט זמן מה והיה, ככל שנראה, מתבונן במראה שקיעת החמה בנוף יפה זה של חופה של מצרים. אך לפתע הסיט מבטו ממראה הטבע ואמר: „ההחלטה ביחס

לאחרים נתונה למחשבות, להערכות ולאפשרויות, אך, ביחס אלי, ההחלטה הינה שאלה של חיים ומוות. העניין אינו קשור לעצמי, שכן הכרתי את החיים ועמדתי מול המוות, אלא היא

קשורה לאלפים... מאות אלפי אנשים עתידים לקבל את המילה ממני... ומעל לכך ישנו כבוד וחי אומה הנתונים על כף המאזניים.“

מעולם לא חשתי במשבר של „בחירה אנושית“ כפי שחשתי באותו רגע, אולם זה היה תפקידו וגורלו, כפי שאמר הוא עצמו לא פעם.

בחירתו היתה „החלטה“ ו„החלטה“ היתה ביטוי של „רצון“ לאומי וכלל-ערבי גראה שהיתה משמעות רבה לכך שסאדאט, לאחר שגמלה בו ההחלטה לקבל את האתגר הראשון של האויב, בחר בכינוי סמלי למה שהוא עתיד לעשות. הכינוי שבחר בעצמו היה „הניצוץ“ (אל-שראה). כיצד עלה בדעתו שם זה? מהם הרמזים הטמונים בשם זה? רק הוא יכול לענות על שאלות אלה. אולם, השם נושא בחובו דברים רבים: תקוה, להבה, התעוררות ודברים נוספים.

ב. לאחר מכן עברנו את מחסום הפחד. זהו דבר בעל חשיבות רבה בחייה של כל אומה, יהיו התוצאות אשר יהיו.

מחסום הפחד התגלם בחציית תעלת סואץ ופריצת קו בר-לב.

התעלה עצמה היא מכשול מים מהקשים ביותר. קו בר-לב שעל חוף התעלה הוא שורה רצופה של מעוזים אשר בהקמתם נלקחו בחשבון לקחי המעוזים המפורסמים במלחמת-העולם השנייה: קו מאזינו בצרפת וקו זיגפריד בגרמניה. כל המומחים הצבאיים בעולם, ללא יוצא מן הכלל, רואים את מבצע החציה כמבצע קשה. הם העריכו כי אין זה מבצע בלתי אפשרי, אולם הסכנות הנלוות אליו מחייבות מחשבה ארוכה ולאחר מכן קרבנות שלא קל לקבלם. אינני סבור שזהו הזמן המתאים להסביר את הדרך בה הצליחו הכוחות המזוינים המצרים לחצות את מחסום הפחד — חציית התעלה תחת אש ופריצת קו בר-לב — אולם, אומר מייד, כי אחד מסרטי הטלוויזיה שהוצגו בפני האנשים קיפח בצורה חמורה את המבצע המפואר, שכן עדשות המצלמה כוונו אל העמדות מהן התחילה החציה ביום השני, כשההצגה כולה עברה כבר לגדה המזרחית. התמונה שהופיעה לפני האנשים על מסך הטלוויזיה נראתה צנועה ושלווה כאילו היה זה מסע על אגם, אולם, לא כך היתה המציאות ביום הקודם.

זו היתה סופה, ברק ורעם. זו היתה מלחמת אומץ והקרבה. דף התעלה היה אש ודם. אולם האנשים לא היססו. עוד יבוא היום בו ייכתב הסיפור המלא של חלוצי המעבר אשר חצו את התעלה בלב הברקים, בשיירה של סירות גומי להכשיר את הקמת הגשרים על הגדה המזרחית. אומה שלמה תחוש אז כי היא חיה את אחד מרגעיה הגדולים ביותר. הגדודים, החטיבות והדיביוזות זינקו כשהם מפלסים דרכם בלב הסכנה אל הגדה השנייה. חלקים גדולים מעוצבות אלו עברו, למעשה, אל הגדה המזרחית עוד בטרם הושלמה הרכבת גשרי המעבר.

באנשים קיננה כמיהה לזנק. הם חשו כי הם נושאים דבר שאין הם יכולים לשאתו ואין הם אשמים בו. הם חשו בפצע בגופם, בגופה של מצרים. הם רצו להוכיח באופן חד-משמעי את יכלתם להלחם ואת נכונותם להלחם.

תוך שלוש שעות, ב-6 באוקטובר בין השעות 1500—1800 חצו מצרים והאומה הערבית כולה את מחסום הפחד.

לפי כל קנה מדה צבאי, יהיה מבצע החציה מאורע בהיסטוריה של המלחמות. אינני אומר זאת מתוך התלהבות או הפרזה.

הפילדמרשל מונטגומרי נזקק לחמישה ימי ריכוך ארטילרי ונסיגות חדרה על מנת שיצליח לעבור את שדה המוקשים הגדול בחזית אל עלמין מול רומל בשנת 1942. שם היה, אמנם, שדה מוקשים גדול, אולם, לא היה שם מכשול מים רציני ולא היתה רשת ביצורים. מונטגומרי נזקק, כאמור, לחמישה ימים והדבר נחשב לו להצלחה חסרת תקדים. בהשוואה למה שהיה על הצבא המצרי לעבור במבצע החציה, לא נחשב שדה המוקשים הגדול של אל-עלמין לשום דבר.

ג. לבסוף, הגשמנו, לאחר „ההחלטה“ ולאחר „חציית מחסום הפחד“, את מבחן העימות, הישיר והמתוכנן, תוך מגע עם האויב הישראלי, אויב שהתייחסנו אליו יותר ממה שהוא ראוי לו. כדי שאיש לא יטעה בהבנת דברי, ייאמר, שאנו עומדים בפני אויב מודרני, משכיל, השולט באמצעי התקופה, אך אנו הפרונו בהערכתו, כדי שנפצה את עצמנו על תחושת אולת-היד בעומק שטחנו. תמיד היה ביכולתנו להיות מודרניים כמוהו, משכילים כמוהו ושולטים באמצעי התקופה כמוהו. תמיד היה ביכולתנו, אם היינו הופכים את „הכמות הערבית“ ל„איכות ערבית“, להשיג עליונות מכרעת עליו. ברם, אנו הסתפקנו בניפוח הדמיון, כדי שנסחרר עצמנו באמצעות הפחד, מקבלת האתגר.

ברצוני לומר, כי המערכה עודנה בראשיתה, כי הזמנים הקשים עודם לפנינו וכי המאמץ העיקרי של האויב עודנו מצפה לרגע מתאים, כדי לפרוץ ולהסתער; אך קיימות עובדות, שלא ניתן להתכחש להן.

הפיקוד הצבאי המצרי התמודד עם הפיקוד הצבאי הישראלי והיוזמה היתה בידי הפיקוד המצרי, אף אם האויב הוא אשר החל בפרובוקציה.

— הקצין המצרי עמד מול הקצין הישראלי, כשהמצרי היה המתקיף.

— החייל המצרי עמד מול החייל הישראלי, כשהמצרי הוא זה שמבקיע את המוצבים, פותח באש ומקבל את האש מפניו ולא מגבו.

התעמולה הישראלית, ולפניה התעמולה האיפריאליסטית, ניסו בצורה זידונית לסלף ולעקם את תדמיתם של הכוחות המצרים. מתוך מגמה למוטט את האַימון כוח ההגנה וההרתעה הגדול ביותר של הערבים.

שואת 1967 נוצלה בצורה מחפירה נגד הצבא המצרי, כאשר העובדות הבדוקות אומרות ש-80% מהכוחות קיבלו פקודת נסיגה כשטרם יצרו מגע עם האויב, וכאשר אבידות כוחות אלה לפני פקודת הנסיגה לא עלו על 250 הרוגים, ולפתע ובגלל פקודת הנסיגה עלה אחוז האבידות לממדים בלתי הגיוניים ובנסיבות בלתי צפויות.

זהו מה שהגשימה עד כה למעשה ההחלטה לחציית מחסום הפחד, העימות עם האויב. תכנית מול תכנית, כוח מול כוח ואנשים מול אנשים פנים אל פנים.

אגדות רבות נופצו באותו יום של ה-6 באוקטובר.

— אגדת חוסר ההחלטה הערבית.

— אגדת הפחד שקינן בלבבות, פחד מפני האויב.

— אגדת כוח ההרתעה הישראלי שאין להתמודד עמו וכי על כן אין מנוס אלא להכנע לו.

אנו מגיעים אל השאלה השניה והיא: מה עלינו לעשות עתה? התשובה היא:

1. לא לנתק את המגע עם האויב בשתי החזיתות המצרית והסורית, יהיה המחיר אשר יהיה. כלומר להמשיך את לוחמת-הנגד בלי לשים לב לקרבנות או ללחצים. משחקי „פתיחת האש” ו„הפסקת-האש” לא יוכלו לחזור עוד.

בשנת 1948 — שתי שביתות נשק.

בשנת 1967 — לאחר שישה ימים של קרבות.

בשנת 1970 — לאחר תקופה ארוכה של מלחמת ההתשה. הפסקת-האש באותה שנה היתה הפעם היחידה שניתן היה להצדיקה, שכן, המטרה היתה הקמת רשת טילים על הגדה המערבית של התעלה, וזה מה שקרה.

לא ניתן לחזור על המשחק, אלא אם נגיע למטרה שעם השגתה נוכל לומר כי זהו הפתרון שמספק אותנו כפתרון של צדק ושלוש.

עלינו לזכור, כי לאויב פוטנציאל שיש לקחת אותו בחשבון; הוא נמצא עתה בשיאו של גיוס כללי, ואין הוא יכול להשאר במצב זה, לפי נתוני כוח האדם שלו, יותר מ-15—20 יום. המשך המלחמה במצב זה של גיוס כללי, יביא את האויב למצב מסוכן ביותר.

בהתאם להערכות המהימנות ביותר עומדות לרשות האויב 50 חטיבות מגויסות או 300 אלף חיילים, כלומר, עשירית מהאוכלוסייה החיה על האדמה שגולה או כבשה ישראל. האויב הכין עצמו כל הזמן למערכת בזק בה הוא מסיים חזית אחת ופונה לחזית שניה. מתחיל את נצחונו בחזית אחת ומבסס אותו — בשניה.

הפחד והסיטוט של האויב היא האפשרות למלחמה בשתי חזיתות, לכן, הוא ניסה בכוח ליישם את שיטת מלחמת הבזק בה הוא הולם ומחסל במקום אחד ופונה להלום ולחסל במקום שני.

לנו אסור בשום אופן להרשות לו לעשות זאת.

המדיניות האמריקנית היתה כמעט משוכנעת כי ישראל תוכל לסיים את המלחמה, הפעם, תוך שלושה ימים במקום ששת הימים של 1967.

ביום בו פרצה המלחמה בתעלת סואץ והחלו פעולות החציה התקשר שר-החוץ האמריקני, הד"ר קיסינג'ר, טלפונית עם שר-החוץ המצרי — זיאט. קיסינג'ר היה בווישינגטון וזיאט — בניו-יורק. השר שרצה קיסינג'ר להעביר לזיאט היה:

מה התועלת במעשיכם? ישראל תגייס את כוחותיה תוך יומיים ותבצע התקפה מברצת. אחר-כך המשיך קיסינג'ר והציע הפסקת-אש והחזרת הכוחות אל הקוים בהם עמדו לפני תחילת הפעולות. היתה זו עמדה מרגיזה בפרוי-ישראליות שבה, משום שארה"ב נושאת יותר מכל צד אחר באחריות ליסורים שסבל האיזור ממצב ה„לא שלום” ו„לא מלחמה” שנמשך שש שנים. היא היתה זו שסירבה לקשור את החלטת הפסקת האש ב-1967 בהחזרת הכוחות הלוחמים לעמדות בהן היו לפני תחילת הפעולות, וכך נפסקה או האש, אולם הכיבוש הישראלי באדמות הערביות נמשך.

היא היתה זו אשר חיבלה בביצוע החלטת מועצת-הביטחון מס' 242, בשליחות יארינג, בהתייעצויות ארבע המעצמות, במגעים בין שתי המעצמות, ביוזמת רוג'רס ואף ביוזמת סאדאט לפתוח את תעלת סואץ תמורת נסיגה ישראלית מוגבלת כשלב ראשון שיהיה קשור — בהתאם ללוח זמנים מוגדר — בנסיגה מלאה על-פי החלטת מועצת-הביטחון. כמו-כן היתה ארה"ב זו אשר נתנה לישראל נשק. היא נתנה לה נשק במרוצת חמש השנים האחרונות יותר ממה שהשיגה ב-20 השנים הראשונות של קיומה, ודבר זה איפשר לה להתעלם מכל החלטה בינלאומית והתחייבות מוסרית ומכל הערכים שהקהילה הבינלאומית קיבלה כחוק וכאמנה.

הכוחות המצרים חצו את „מחסום הפחד" אל אדמה מצרית ומלחמתם היתה מלחמת שחרור במובן משפטי ומציאותי כאחד.

מה שהם נשאו והגשימו תחת האש הוא נס על-פי כל קנה-מדה. עם זאת, בסופו של יום מפואר באדם חכם כקיסניג'ר ומרשה לעצמו להציע לשר-החוץ המצרי מה שהציע.

2. הריכוז בהסבת אבידות כבידות ככל האפשר לכוחות האויב — זו היתה למעשה האסטרטגיה אליה הגיע הפיקוד הכללי של הכוחות המזוינים ואשר בוצעה בהחלטה ובכשרון. דברים רבים נשתנו במטרות המלחמה ושיטות הלחימה, אך עיקרון שנשאר הוא, שהשמדת כוחות האויב הינה מטרה יסודית שיש לגייס את כל האמצעים להשגתה — השמדת כוחות האויב ולא שום דבר אחר.

השמדת כוחות האויב היא אשר תפתח את השער בפני המטרות הגדולות כגון: האדמה, הרצון הפוליטי וכדומה.

נוסף על כך, הריכוז בהשמדת הכוחות המזוינים של האויב הינו התמריץ הגדול ביותר למורל כוחותינו. כן הוא משמש כוח מניע רב ליעילות המלחמה והשפעתה מבחינתו. אשר לצד הישראלי, זהו הדבר היחידי אשר יזעזע את ישראל עמוק עמוק. הכסף אינו מהוה בעיה בשיקוליהם. הנשק זורם בשיירות מעבר הגבול, אך הדם — שהם סבורים כי הוא משובח מכל דם אחר, כטענתם הגזענית — הרי מקורותיו מוגבלים. ישנם בישראל 3 מיליון חושבים, וכמה שיבואו בגלי העליה הרי המספר הוא קטן ביחס לעליונות המספרית הערבית.

3. חזית העימות חייבת להתרחב במהירות המירבית ובשעור גדול יותר מכפי יכולת ישראל להשפיע עליה, או יכולת ארה"ב לשלוט בה.

העימות פרץ למעשה בין האומה הערבית לבין ישראל כשמאחוריה ארה"ב, שאינה מסתירה את הודהותה עם ישראל ואת התחייבויותיה המעשיות כלפיה, ואם תתרחב זירת העימות, הרי דבר זה יבסס את שתי המשאלות הקודמות והן אי-ניתוק המגע עם האויב והריכוז בהסבת מירב האבידות לכוחות האויב.

זירת העימות איננה רק האדמה שעליה נעים חיילינו, אלא היא חייבת להקיף את כל השטח שבו חיה אומתנו הערבית.

אנו מגיעים לשאלה השלישית, על המחר. זהו המשך הגיוני לאתמול ולהיום. השאלה היא: כיצד נוכל לנצל את המחר לטובתנו. התשובה היא כדלהלן: מה שעשינו אתמול הוגשם. מה שאנו עושים היום מתקדם בדרך לביצוע, ואף מעבר לכך. ואם כן, אנו נמצא את עצמנו בפני אפשרויות עצומות, שאיש לא יוכל להעריכן בקלות. לדעתי, ירכז האויב הישראלי את כל מאמציו תוך השעות הבאות כדי לבטל אפשרויות אלה. אפשרויות אלה הן:

1. להפעיל את כל הפוטנציאל הערבי העצום והוא מסוגל ללא כל ספק להשפיע בצורה מוכרעת על עמדת ארה"ב. משלוחי הנפט הערבי יתכן שאינם כה חיוניים ברגע זה לשיקום הביטחון הלאומי האמריקני באופן ישיר, אך הנפט כגורם מסחרי — שממנו 60% מרווחיה של אמריקה. בכוחו, עתה, לפגוע בלב ארה"ב, אם נזכור, שלב אמריקה נתון בכיסה. אף משלוחי הנפט בכוחם עתה להעמיד את ארה"ב במצב עדין כלפי בעלות-בריתה בנאט"ו, ואם קלף הנפט ינוצל בצורה מדעית ונאורה, מחר ולא מחרתיים, הרי תעמוד ארה"ב בפני משבר עם בעלות-בריתה עד כדי התפוררות ליכוד המערב כולו. במצב הקיים היום, נשק הנפט אינו פוגע רק במשבר האנרגיה בעולם אלא אף במשבר המטבע בעולם.

רצוני לעורר שאלה נוספת. בידיעות מגיו-יורק נאמר, כי ישראל ביקשה מיהודי ארה"ב בלבד לאסוף מיד מיליארד דולאר, ויש לזכור כי ממוצע הסיוע השנתי הוא 1/2 מיליארד דולאר. ישראל לא חשה שלא בנוח כשהיא פונה לעזרת יהודי ארה"ב ומושיטה ידה לסיוע כספי. הגיע הזמן שנעריך דבר זה נכונה. ביחס לנסיון האומה הערבית וללא תסביכים או רגישויות.

יתכן שיאמרו, ולא מתוך כפיית טובה, שמצרים קיבלה בתוקף הסכם הסיוע הערבי בחירטום במשך שש השנים שעברו פחות ממה שקיבלה ישראל בשנה אחת משנים אלו, זה נכון. יתכן שיאמרו שהסיוע עלה על מסגרת הסכם הסיוע, אך תוספת זו אינה עולה על 10 מיליון דולר ורובם ניתנו בצורת פקדונות, למועדים מוגבלים. זוהי אמת שניה. האמת השלישית היא שתמלוגי המדינות המפיקות נפט עלו במידה עצומה כתוצאה ישירה ממשבר המזרח-התיכון או משבר מצרים. בגלל משבר זה, ובגלל הסימת תעלת סואץ, עלו מחירי הנפט הרבה למעלה מכפליים. בגלל משבר זה ואוירת המתיחות שנלוותה אליו, היו החברות הפועלות בעולם הערבי מוכנות לבוא לקראת ממשלות ערב, כדי להבטיח את המשך עסקיהן. מצרים אינה מקנאה או חומדת איש, שכן היא יודעת את ערכה ואת העתיד הערבי שהוא חטיבה אחת.

עתה, מה יקרה, אם מדינות הנפט הערביות יתכנסו ויתלכדו סביב מנהיגיהן? ואם גם אותם אילי ההון הערביים, והם רבים, יחליטו לפחות, שהסיוע שמקבלת ישראל מידי העולם, יינתן למצרים על-ידי בעלי היכולת הערביים, דולר מול דולר וסנט מול סנט. אם יהודי אמריקה בלבד יעניקו לישראל השבוע מיליארד דולר, הרי העשירים הערביים יתנו השבוע למצרים מיליארד דולר. דבר זה יגביר את כושר עמידתה של מצרים ויתן לעולם תחושה שהאומה הערבית כולה ניצבת בפני גורלה. ממשלת כווית קראה לקיים כנס של מדינות הנפט בארצה, כדי לדון בתפקיד שיכול הנפט הערבי למלא במערכה.

הלאו וכנס זה היה נערך בריאד ובראשות המלך פיצל עצמו ובדרג פסגה של מדינות הנפט מחצי האי הערבי והמפרץ ועד סעודיה, כווית ומדינות הנסיכויות קטר ובחריין. כנס כזה היה צריך לקבוע סדר-יום שלו משלוש נקודות:

— תפקיד הנפט הערבי במערכה כהצעת כווית.
— תפקיד היתרות הערביות במערכה. ישנו דו"ח בעניין זה שנדון בליגה הערבית.
— חיזוק מצרים וסוריה מבחינה חומרית במקביל לסיוע הכספי שמקבלת ישראל, לפחות. במצרים היו כאלה שהתביישו אף לחשוב על כך בשנים שעברו למרות ההשפלה במצב של לא מלחמה ולא שלום.

עתה, מצרים וסוריה נתונות במערכה בתוך מבול של דם וגיהנום של אש; כלום לא הגיע הזמן לומר את האמת למען האמת?

העם המצרי והעם הסורי משלמים את מס המאבק הלאומי בדם ובאש ובנטל חומרי ונפשי בלתי מוגבל, אך המאבק הלאומי איננו מונופול של מצרים וסוריה בלבד.

2. התיאום בין שתי מעצמות-העל — נתון להשפעות שליליות ודבר זה בולט עתה לעין. על כך הצביע ד"ר קסינג'ר עצמו בהצהרתו הרשמית.

יש לומר בכל הכנות והיושר כי ברה"מ הוכיחה עד הרגע האחרון כי היא ידידה וזוהי הזדמנות בלתי חוזרת להחזרת הקשרים והקמתם על יסודות מוצקים. יש לומר למען האמת

וההיסטוריה שמצרים לחמה עד 1956 ועד רגע זה בנשק שברשותה, כלומר, בנשק סובייטי בלבד. לא ראיתי השבוע אדם כה מאושר כפי שראיתי את וינוגראדוב, שגריר ברה"מ בקהיר.

הוא יצא מפגישה עם סאדאת כשזו אמר לו: הנשק שלכם הוא שהיה בידינו בעת הצליחה. וינוגראדוב אמר לו בחיוך רחב: אני מכהן זה שלוש שנים כשגריר בקהיר. חייתי עמכם ימים יפים וימים מרים, אך זוהי פסגת עבודתי בקהיר.

3. השפעות עמוקות התחוללו בדעת הקהל העולמית. העולם אינו מכבד אלא אותם, היודעים את מטרם, חיים למענה ומתים למענה. העולם עתה, מוכן לשמוע את ההשקפה הערבית ברצינות. עד כה היה העולם משוכנע בהשקפה זו מתוך רגש חמלה על העשוק.

כיום, העולם משוכנע יותר בהשקפה הערבית כאשר העשוק מוכן לשאת נשק ולהלחם בעושקו. מישל ז'ובר, שר-החוץ הצרפתי, היה ברור ביותר והוא ביטא נאמנה את דעת הקהל

העולמית כאשר אמר, בעקבות ישיבת מועצת הביטחון הלאומית הצרפתית: מי פתח הפעם בקרבות? לא נוכל להאשים עמים הנלחמים להחזרת אדמותיהם, ואנשים שאינם

מבקשים אלא לשוב לבתיהם.

לסיכום מאורעות השבוע נוכל לומר במשפט אחד וללא כל הגזמה: המפה הפוליטית של המזרח-התיכון נשתנתה; זוהי עובדה שיש לאמרה, אך מתוך תחושת מלוא האחריות, הענוה ומתוך הבנה עמוקה למצב בעולם, חוקיו ואמות-המידה שלו.

דובר צה"ל מודיע:

שחי ספינות טילים סוריות טובעו בידי ספינות טילים ישראליות בקרב ימי
 שהתחולל הלילה במבואות הנמל טרטוס. כל ספינותינו חזרו בשלום לבסיסן.

דו"ח מסכם ליום 12 באוקטובר, שעה 0600

המלחמה — כללי

- משלוחי נשק חדשים מברה"מ לסוריה ולמצרים (הארץ, דבר, על המשמר, פריס).
- ארה"ב על סף אספקה מסיבית של נשק לישראל (הארץ, דבר, ג'רוסלם פוסט, בי.בי.סי.); לחץ על ניקסון בשאלת אספקת נשק לישראל על-ידי בעיית הנפט (בי.בי.סי.).
- קהיר: פנטומים מנושאות-מטוסים אמריקניות מפציצים מטרות במצרים (ג'רוסלם פוסט, על המשמר — בשם סוכנות ידיעות מצרית).
- משרד החרם הערבי בדמשק מאיים על חברות התעופה קל"מ וטו"א בחרם אם ימשיכו בהטסת מתנדבים ואנשי צבא לישראל (ג'רוסלם פוסט).

פרשנות

- המפנה על הסף; האסטרטגיה של צה"ל — להור ציא את סוריה מהמלחמה ובלימת המצרים (דבר).
- מינוי אלופים (מילי) — לשם מילוי פונקציות חדשות ועזרה לאלופים הקיימים (דבר, על המשמר).
- ישראל חופשית עתה לקבוע בעצמה את העיתוי לפעולה נגד מצרים (דבר, מערכת).
- ארה"ב: המלחמה תגביר השפעת ה"סיפוחיס" טים". ישראל תהיה מבודדת; השלום רחוק.
- קו בר-לב אינו רק המוצבים בקו הראשון; עיקרו בשליטת צה"ל בחזית התעלה (דבר).
- טוב שלא יצאנו למלחמת מנע; זאת לשמירת היחסים עם ארה"ב.
- בהיותנו בגבולות רחבים אנו יכולים להרשות לעצמנו עתה להיות מותקפים (על המשמר).
- דרושה בחינה מחדש של הכוחות והיערכות ל- מצב חדש (שיף, מרקוס, שוייצר, סלפטר — הארץ).
- פריס: הנימה משתנה אצל הערבים והיא פחות שחצנית; דיווח נרחב על הריגת אזרחים ערבים ועל טילי "פרוג" (עיתונות).
- רומא: אמינות להודעות ישראל בניגוד לספקנות ששררה בתקופת ששת הימים. גוברת האדהה לישראל.

בעיות במוקד ההתעניינות

- רכבת הנשק לערבים.
- יחסי מעצמות-העל.
- המצב בחזיתות.
- בעיית הנפט.

- שאזלי: מחצית שריון ישראל בתעלה הושמדה. היתרה תושמד תוך ימים אחדים (בי.בי.סי.).

הזירה הערבית

- ירדן מגייסת מילואים (הארץ).
- גברה פעילות המחבלים מלבנון (דבר).

ישראל — פנים ועורף

- אבידות הישראלים בשיעור נמוך מאלה של ששת הימים; האבידות לא פורסמו כי טרם הוברר מי נערך; מודיעים למשפחות הפצועים; חרושת הש" מועות; לא נשבו חיילות; ההתפוצצויות שנשמעו מעל ערי ישראל — „בומים" של מטוסינו.
- התעשייה הצבאית פועלת במלוא הקצב (על המשמר).
- ספיר: הוצאות המלחמה — כמיליארד ל"י (על המשמר); מעבר למשק מלחמה (דבר).
- החיים ביהודה ושומרון — כסדרם (דבר).
- בעד ממשלת ליכוד לאומי (שפיר, דבר).
- מלאי הדלק בארץ מספיק (דבר).
- פרופסורים: גבולות בטוחים — חשובים מתמיד. הערבים תיכננו את המלחמה (אבינרי, רוטנ-שטריד, טלמון, הרכבי ועוד).

הזירה הבינלאומית

- תגובות בחו"ל מצדיקות בדיעבד ההחלטה שלא לצאת למלחמת מנע (על המשמר).
- במועצת הביטחון: כל צד מאשים האחר בהרג אזרחים (בי.בי.סי.).
- דאגה בציבור הבריטי בשל פגיעות חיל-האוויר במתקני נפט בסוריה (על המשמר); דאגה נוכח אפשרות לחוסר נפט, אך פרשנים מרגיעים (בון).
- רומניה מגנה הפצת דמשק (דבר).
- חילוקי דעות אם ירדן תתערב (בון, עיתונות).
- קץ ההפשרה הבין-גושית — ברה"מ מפרה ההפ" שרה (וושנינגטון, פרשנים); פגיעה ביחסי ה- מעצמות.
- פריס: אחריות סובייטית ישירה, הסובייטים הטעו את ארה"ב (דבר — זמר, אשד).
- מאליק: לערבים זכות להילחם כל עוד לא תיסוג ישראל מהשטחים (רדיו).
- תקוע משתמש בהאשמות כלפי הערבים כרודפי-יהודים וכאנטישמים.
- קשרי סאדאת והנאצים (רדיו).

- בון: הסתמכות בולטת על מקורותינו, תמונה של מעבר למתקפה.
- גרמניה: אהדת האזרח לערבים, רבים היו מרו-צים אם תנחל ישראל מפלה.

חזית סוריה

- סימנים שסוריה רוצה בהפסקת אש במועצת הביטחון (הארץ מניו יורק).
- הידרדרות ואנדרלמוסיה בצבא הסורי. אסד חר-ש מהפיכה (פרשן הארץ).
- התקרבות צה"ל לדמשק עלולה להניע את ברה"מ לחוש להצלת סוריה (הארץ, מקופנהגן).
- שגרירות ברה"מ בדמשק מכחישה האשמות מא-ליק בדבר הרג אזרחים רוסים בדמשק (דבר).
- סוריה: יותר מ-400 אזרחים נהרגו בהפצצות ישראל; איום בתגמול (הארץ); — בתי זיקוק בחומס בוערים (דבר).
- זיין — בחזית בסוריה חלה תפנית לטובתנו; הרצוג — אנו בשלב הכרעה בסוריה (שידורי ישראל).
- 16,000 חיילים עיראקים ו-100 טנקים הגיעו לסוריה (ל'אוריין מבירות, על-פי מקור קומר-ניסטי).
- אנשי רמת מגשימים חזרו לישובם (דבר).
- 80 מטוסים סובייטיים נושאי נשק הגיעו לסוריה ביממה האחרונה (רדיו); אין ערך לאספקת ה- נשק לסוריה נוכח המצב בחזית (טלביזיה בון).
- לונדון: הפריצה לדמשק — כותרות ראשיות.

חזית מצרים

- נהדפו נסיונות פריצה מצריים מראשי הגשר שלהם, כולל לכיוון ראס סודאר (הארץ); כוחר-תינו טיהרו את השטח ממצרים עד איזור האג-מים (על המשמר).
- מלחמת התשה בסיני (ג'רוסלם פוסט).
- זיאת באו"מ: 500 מצרים נהרגו מהפצצות יש-ראל בדלתה וליד קהיר (ג'רוסלם פוסט, דבר).
- קצין ישראלי באיזור התעלה: „הופתענו במער-זים" (ג'רוסלם פוסט).
- כתב רוטר מהשטח הכבוש על-ידי המצרים בסיני: שינוי לטובה במוראל המצרי; — צומצם הפער בין הקצין לחייל המצרי (ג'רוסלם פוסט).
- לונדון: יתכן שהקו בדרום יתייצב ויהא בסיס להסדר-ביניים חדש (עיתונות).
- פריס: מצרים מניפים דגל מצרי על מוצב ישר-אלי; המצרים חופשים בתנועה בגשרי התעלה (עיתונות).

דובר צה"ל מודיע :

לילה שקט עבר על הכוחות הלוחמים בשתי הזירות. עם אור חודשה הפעילות כאשר כוחותינו ברמת הגולן מחדשים את יוזמת ההתקפה מאתמול ואלו בזירת סניף מתפתחים דו-קרבות ארטילריים. ח"א ממשיך הבוקר בפיוע בהיקף נרחב לכוחות היבשה. עם טיבוען של 2 ספינות טילים סוריות הלילה, מגיע מספרן הכולל של ספינות הטילים שטובעו עד כה ל-10, מפלי שאף אחת מספינות הטילים שלנו תנוק.

גם הלילה התנהלה פעילות מחבלים רבה בגבול הלבנון, מאיזור דן-דפנה במזרח ועד איזור בצת-גשר-זיו במערב. ביורה של פעולות, הופעלו בעיקר קטיושות ואובחנו 35-40 נפילות של טילי קטיושה כחוסם ישובנו (דן, דפנה, מעין ברוך, בינה הלל, פטולה, מרגליות, בצת, גשר זיו). נמסר על פצוץ קל אחד ולא נגרמו נזקים רציניים.

דו"ח מסכם ליום 12 באוקטובר, שעה 1800

המלחמה — כללי

- פרשן י.פ.י. בלונדון: טעות חמורה במערב בהערכת מאזן החימוש; במערב סברו כי לישראל עליונות צבאית מכרעת; לא ידעו כמויות ציוד ונשק וסוגיהם שבידי הערבים ולא העריכו את רמת האימון והמודיעין של הערבים (ידיעות).
- צות אל ערב, קהיר: חילופי מפקדים בישראל, להערכת מומחים, יגרמו קרע בין מפקדים ישנים לחדשים. חשש מכפיה להסדר חלקי בתעלה (ז'ק, מעריב).
- מתי פלד: אין תחליף ליוזמה התקפית; הממד שלה גרמה לאבדן היוזמה. צה"ל חייב תמיד לתקוף (מעריב).
- בגין: למדנו להעריך את חשיבות השטחים; אלמלא השטחים היתה סביבנו טבעת חנק (מעריב).
- ח"כ לנדאו: מטרותינו: מיגור כוח האויב, הרס צבאו לתקופה ממושכת; יש לפגוע גם בתשתית כלכלית, ולא רק בצבא; הכרחים תיקוני גבול ברמה וכן בתעלה.
- נגוזו אשליות בישראל לגבי לוחמת הערבים; חיזוק בישראל להשקפת הגבולות הבטוחים (וושנינגטון פוסט — מעריב).

בעיות במוקד ההתעניינות

- התבוסה הסורית.
- הנשק הסובייטי לערבים.

- ברה"מ נלהבת מהערבים (גארדיאן מבירות — מעריב).
- נגד ערפל ההסברה; אין להצטרף למליצות; ה"ר כרה חשיבות דעת הקהל בעולם (ידיעות); על צה"ל לגרום לכך שתהא זו המלחמה האחרונה (ידיעות).
- הנסיבות היו נגדנו: עתוי ההתקפה, כוח האויב, עמדת הרוסים — עמידתנו עד כה, חרף הנסיבות, מוכיחה הצלחת הרוח היהודית הגדולה (ידיעות).
- דיילי טלגראף: למצרים ולסורים עתה מחסור בטילים, לאחר שירו כבר אלפים (ידיעות).
- כתבים זרים: שבח לסורים ולמצרים, יכולת יפה, נהרס דימוי הערבים הקודם, מטרת ישראל גם להשמיד כושר הלחימה של מצרים וסוריה וגם התפשטות בגבולות; המצרים ישמחו מבחינה אסטרטגית אם יימשך המצב השורר עתה בחצי-תות זמן רב ויהיה לחץ להפסקת אש.
- עתונות רומא: נגד מתן אפשרות לסאדאת לשמור על יוקרה; על ישראל לשאוף לניצחון מכריע; מה היה קורה אילו עמדה עתה ישראל בגבולות 1967? אהדה רבה לישראל; שיפור רב באמינות הודעותינו; הזדהות עם ישראל, התרשמות שיש-ראל לוחמת על עניין צודק; השפעת המלחמה על הכלכלה העולמית.
- גבע: מלחמה זו תואמה על-ידי האויב; ההסברה הערבית היתה עד כה נכונה ושקולה; עתה כבר מופצות בקרב הערבים ידיעות להכנת הכישלון (רדיו).

חזית סוריה

- כתבים זרים מציינים תבוסת הסורים; תיאורי הטנקים הסורים השרופים; לא ברורה מטרתנו לגבי דמשק: יתכן שלא היו לנו מטרות צבאיות, אך ברור שעולות וצומחות כאלה; תהא למערב אפשרות ללמוד את הטנק טי-62.
- בי.בי.סי. — נפגעו פרברי דמשק, אך לא העיר עצמה; הודעות קצרות על המערכה; אין מציינים היכן החזית. אזעקות בסוריה (רדיו); צה"ל בטווח תותחים מדמשק (ידיעות).
- הרצוג: הקרב הניטש עתה הוא על הצבא הסורי ולא על יעדים (רדיו).
- רוסיה מעבירה נשק לסורים; הערבים מאומנים לפי דוקטרינה סובייטית (כתבי חוץ); תבוסת הסורים חשפה את כוונות הסובייטים למעורבות גלויה (ידיעות).
- בון: כותרות — הישראלים עולים על דמשק; תיאורי גבורה שלנו (עתונות).
- רדיו דמשק: החייל הערבי יילחם עד השחרור.
- מרד ביחידה סורית ליד דמשק (מעריב); סורים רעבים מסגירים עצמם (ידיעות); קצינים סורים יורים על חייליהם שניסו לברוח (ידיעות).
- סי.בי.אס. — חיל-האוויר פגע ב"אנטונובים" של

- ה"רכבת" הסובייטית בנמל תעופה סורי (ידיעות).
- ה"רכבת" — עדות למכה שספגו הסורים (ידיעות, מפי קצין בכיר).
- שמונה מאות מכלל אלף ומעלה הטנקים שהחזירו הסורים לגולן — הושמדו (ידיעות).
- מחסור בדלק בסוריה בשל הפצצות (ידיעות).
- קטיושות על נהריה, בצת ושלומי.
- אנשי הישובים בצפון הרמה שבו לבתיהם.

חזית מצרים

- כתבים זרים מציינים שהמצב בקפאון; השפעה מועטה להתקפות חיל-האוויר; מערך טילים צפוף בחזית המצרית; המלחמה קשה לישראל ומחירה רב; ישראל נמנעת מהתקפה מחשש לנפגעים רבים יותר; כושר לחימה טוב של המצרים. פר-סום שהוכחש, על השתתפות מטוסים אמריקנים בקרבות לימין ישראל (רדיו, סוכנות ידיעות מצרית, ידיעות).
- התייצבות הקוים לאורך התעלה (מעריב).
- הופסקו טיסות אזרחיות ממצרים (בי.בי.סי., רדיו); טענות על פגיעותינו באזרחים במצרים (רדיו).
- כוחות פשיטה של צה"ל חדרו למערך המצרי מעבר לתעלה (מעריב).
- הקרב בתעלה קשה, אך צה"ל דוחק את המצרים צעד אחר צעד (טיימס — ידיעות).
- התפרצות רגשית היסטורית בתפילה במסגד במצרים. נאום שאפעי על מזימת 1967 וחסד אללה עתה.
- הדגשת התוכן הדתי של המלחמה — הימנעות מהתייחסות לזירה עצמה (רדיו).
- שאזלי: גם אם נובס הצלנו את הכבוד הערבי (ידיעות); אזהרות מאופטימיות מופרזת (ידיעות); הערכות מצרית מאפשרת לנו פעולה בלא לחץ זמן (ידיעות).

הזירה הערבית

- כתבים זרים: ישראל רוצה ניצחון מהיר על סוריה כדי לשכנע את ירדן שלא תצטרף; האימיים כלפי דמשק — משמעותם גם כלפי ירדן ולבנון.

ישראל — פנים ועורף

- כתבים זרים: יצירת דעת קהל בארץ שיש לקבל מציאות חדשה; מצב המלחמה היטיב התנהגות הציבור.
- כתבים זרים: הערבים בשטחים — מאמינים למצרים, מקוים לשחרורם אם ארה"ב לא תתערב; ערביי ישראל שמחים לא לאפשרות ניצחון ערבי אלא לשינוי תדמיתם.

דובר צה"ל מודיע:

רשימות השכויים שנפלו בידי צה"ל מועברות באורח שוטף לידי הצלב האדום הבינלאומי.

נציגי הצלב האדום החלו לבקר אצל השכויים המאושפזים בבתי חולים.

שר החוץ הבריטי: כבר אמרתי בעבר שאין לצ" פות ממדינות ערב שישלימו עם הגבולות הנוכ" חיים; קומיי תוקף האמברגו וההמלצות לשיבה לקווי 4 ביוני 1967 (רדיו). — פקידים בריטים — אין אמברגו אך חלה הפסקת משלוחי נשק לאי-זור (מעריב); הציבור הבריטי אוהד לישראל, לא כן עיתונים ורדיו (מעריב).

כסע ערבי על נימה פרו-ישראלית של קנצלר גרמניה ברנדט (ידיעות מגרמניה).

סיירת ר-2 משחתות סובייטיות עברו הדרדנלים ליס-התיכון (מעריב).

פומפידו: ישראל יכולה לנצח רק במלחמת בזק; ברנטן דוחה הצעת צרפת לשירותיה הטובים (מעריב); גלעדי: ממשלת צרפת כממשלת וישי; צרפת פועלת בגלל בצע נפט וכסף (מעריב); תורכיה לא תתיר למטוסים אמריקניים בשטחה להתערב; לוב הזהירה את הולנד מגיוס מתנד-בים לישראל; ראש ממשלת הולנד טוען כי סוריה ומצרים הן התוקפניות (מעריב).

ישראל העבירה רשימת נעדרים לצלב האדום (מעריב, רדיו).

הייכל על המלחמה

מתוך הטור השבועי של חסנין הייכל (11.10.73)

„מה עלינו לעשות עתה ?
1. לא לנתק את המגע עם האויב בשתי החזיתות — המצרית והסורית, יהיה המחיר אשר יהיה. יש להמשיך את לוחמת-הנגד בלי לשים לב לקרבנות או ללחצים. משחק „פתיחת האש" והפסקת האש" לא יוכל להישתנות. עלינו לזכור כי לאויב פוטנציאל שיש להביא אותו בחשבון; הוא נמצא עתה בשיאו של גיוס כללי, ואין הוא יכול להשאר במצב זה, לפי נתוני כוח האדם שלו, יותר מ-15—20 יום. המשך המלחמה במצב זה של גיוס כללי יביא את האויב למצב מסוכן ביותר.
2. הריכוז בהסבת אבידות כבדות ככל האפשר לכוחות האויב — זהו הדבר היחידי אשר יזעזע את ישראל. הכסף אינו מהווה בעיה בשיקוליהם של הישראלים; הנשק זורם בשיירות מעבר הגבול, אך הדם — שהם סבורים כי הוא משובח מכל דם אחר, כטענתם הגזענית — מקורותיו מוגבלים.

- אזרחי הגדה המערבית אינם נגורים אחר ההס-תה הערבית; ערבים ב„משולש" מתנדבים לעבר-זות במשק (מעריב וידיעות).
- דרושה ממשלת ליכוד לאומי (ילין מור, ידיעות); אין דיונים על כך (מעריב); דרוש קבינט מלחמה מצומצם; דחית החלטה על הבחירות (רוזנבלום, ידיעות).
- היענות רבה למלוה, העורף יתן כסף, חשיבות ההתנדבות (מעריב, ידיעות).

הזירה הבינלאומית

- בון: השתתפות ברה"מ — בקימום כוח הערבים; אזהרת ארה"ב כי אם לא תתמוך בישראל במידה רבה תגבר השפעת הרוסים; דאגה רבה לעניין הנפט; דאגת היהודים בגין האבדות; מתן כסף לישראל (רומא, בון, עיתונות).
- גרומיקו: הפתיע שגרירות מצרים בהצהרה על רצון לשלמות כל המדינות במזרח-התיכון (רדיו).
- אנ.בי.סי.: ארה"ב תמלא אבדות ישראל בציד; היא דורבנה על-ידי הצטרפות עיראק.
- אבן: אין סימן לשינוי מדיניות ארה"ב (מעריב); לא נתקבלה החלטה על הספקת מטוסים לישראל (גירוסלם פוסט).
- הרוסים הוליקו את ארה"ב שולל בהסוואת ההיערכות (מעריב).
- ישראל איבדה מאמינותה; חרדה והזדהות ב-ארה"ב; גם המטיפים קודם לנסיגה שוללים אותה עתה (וושניגטון, ידיעות); זעם על עמדת הרוסים ועל רכבת הנשק לערבים; ישראל תקבל פנטומים וטילים (ידיעות).
- קיסינג'ר: ישראל דחתה אזהרות המערב על התקפה ערבית; אזהרות סאדאת שישראל תובס תוך יומיים (מעריב).
- תקוע למאליק: שיטותיך כשל גבלס והיטלר (ידיעות).
- תרמית הרוסים — יציאת המומחים מסוריה וממצרים ערב המלחמה (פרשן יו.פי., ידיעות).